

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดยะลา

Factor related to the prevention behaviors for Dengue Hemorrhagic fever of students at a secondary school, Yala Province

นูรีซา ซาเลง^{1*}, ชมพูนุช สุภาพวานิช^{2*}, กมลชนก ชูเกื้อ³

Nureesa Saleng^{1*}, Chompunuch Supapvanich^{2*}, Kamonchanok Chukeo³

¹ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

¹Sirindhorn College of Public Health, Yala, Faculty of Public Health and Allied Sciences, Praboromrajchanok Institute

(Received: 7 May 2025; Revised: 5 September 2025; Accepted: 28/11 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ภาคตัดขวาง (Analytical cross-sectional study) เพื่อศึกษาระดับความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 179 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและใช้สถิติไคสแควร์ Chi - square Test วิเคราะห์ความสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับความรู้ปานกลาง ร้อยละ 43.58 ทศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 49.16 และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 51.96 ปัจจัยด้านระดับชั้นการศึกษา ($p = 0.049$) และทศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ($p < 0.001$) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา

การส่งเสริมสร้างความรู้ ความตระหนักด้านการป้องกันไข้เลือดออก และการสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกอาจมีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมการป้องกันไข้เลือดออกที่ดี ซึ่งอาจส่งผลช่วยลดการเกิดโรคไข้เลือดออกในโรงเรียนและชุมชนต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: โรคไข้เลือดออก, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น, พฤติกรรมการป้องกันโรค

*Corresponding author: Chompunuch@yala.ac.th; เบอร์โทร 073-212863

Abstract

This analytical cross-sectional study examined the levels of knowledge, attitudes, and preventive behaviors related to dengue fever among junior high school students at an educational institution in Yala Province, and investigated factors associated with these behaviors. The sample consisted of 179 lower secondary students enrolled in the 2023 academic year. Data were collected using a structured questionnaire and analyzed using descriptive statistics, along with hypothesis testing via the chi-square test.

The findings revealed that 43.58% of students had a moderate level of dengue-related knowledge. Similarly, attitudes toward dengue fever were moderate among 49.16% of participants, while 51.96% demonstrated moderate preventive behaviors. Additionally, educational level ($p = 0.049$) and attitudes toward dengue fever ($p < 0.001$) were significantly associated with students' preventive behaviors.

The study suggests that improving knowledge, enhancing awareness, and fostering positive attitudes toward dengue fever can contribute to more effective preventive behaviors among students. Strengthening these factors may play an important role in helping reduce the incidence of dengue fever within schools and surrounding communities.

Keywords: Dengue fever, Junior high school students., Disease prevention behavior

บทนำ

โรคไข้เลือดออก (Dengue Hemorrhagic Fever : DHF) พบได้ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ถือเป็นปัญหาสำคัญทางด้านสาธารณสุขเพราะมีผู้ป่วยจำนวนเพิ่มมากขึ้นที่ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก โรคไข้เลือดออกเป็นโรคติดต่อจากไวรัสเดงกีที่มียุงลายเป็นพาหะนำโรค ซึ่งประเทศไทย มี 2 ชนิด ได้แก่ ยุงลายบ้าน *Aedes aegypti* และยุงลายสวน *Aedes albopictus* โดยมียุงลายเพศเมียเป็นพาหะนำโรคหลังจากถูกยุงมีเชื้อกัดเชื้อจะอยู่ในร่างกายประมาณ 5-8 วัน แล้วผู้ป่วยจะมีอาการไข้สูงลอย และมีจุดเลือดออกใต้ผิวหนัง ครั้งแรกที่พบการระบาดคือประเทศฟิลิปปินส์ในปี พ.ศ. 2497 หลังจากนั้นไม่นานได้เกิดการระบาดไปสู่ประเทศต่างๆในเขตทวีปเอเชีย สำหรับประเทศไทยมีรายงานการพบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกครั้งแรกในปี พ.ศ. 2492 พบการระบาดครั้งแรกในปี พ.ศ. 2501 และมีการระบาดที่ใหญ่ที่สุดในปี พ.ศ. 2530 มีผู้ป่วย 170,000 กว่าราย และเสียชีวิต 1,000 กว่าราย หลังจากนั้นประเทศไทยก็มีแนวโน้มการพบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มมากขึ้น (กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค, 2565)

จากข้อมูลสถิติโรคไข้เลือดออกของประเทศไทย 3 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - 2565 (กองโรคติดต่อฯ โดยแมลง กรมควบคุมโรค, 2565) พบว่า มีผู้ป่วยจำนวน 70,429 ราย 8,754 ราย และ 45,145 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 106.23, 13.17 และ 68.22 ต่อประชากรแสนคน และผู้ป่วยเสียชีวิต 50 ราย, 6 ราย และ 29 ราย ตามลำดับ โดยผู้ป่วยส่วนใหญ่พบในกลุ่มอายุ 5-14 ปี รองลงมา อายุ 15-24 ปี ซึ่งกลุ่มที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ อายุ 10-14 ปี จะเห็นได้ว่าผู้ป่วยยังอยู่ในวัยเรียน และยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกกลุ่มอายุ สำหรับจังหวัดยะลาในช่วง 3 ปีย้อนหลัง พบผู้ป่วย 428 ราย 22 ราย และ 167 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 80.78, 4.12 และ 30.79 ต่อประชากรแสนคน สำหรับผู้ป่วยเสียชีวิตพบ 1 ราย ในปี 2563 (สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา. 2565) และยังพบผู้ป่วยไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่องทุกปี

โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ชานเมือง ที่ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีจัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2566 มีนักเรียนทั้งหมด 551 คน นอกจากนักเรียนที่มาจากในพื้นที่แล้วยังมีนักเรียนในตำบลสะเตงนอกใกล้เคียงอีกส่วนหนึ่งด้วย ซึ่งในพื้นที่ตำบลสะเตงนอก เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีปัญหาการระบาดของโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่อง การระบาดของโรคไข้เลือดออกส่วนมากจะพบผู้ป่วยในช่วงเดือน กรกฎาคม - ธันวาคมของทุกปี ด้วยสภาพภูมิอากาศในพื้นที่จังหวัดยะลา ที่มีลักษณะภูมิอากาศร้อนชื้นมี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม และฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ สภาพภูมิอากาศที่เป็นฤดูฝนที่ค่อนข้างยาวนานหลายเดือน จึงเป็นเหตุให้มียุงลายชุกชุมมากในฤดูฝน และเหมาะต่อการแพร่กระจายของโรคไข้เลือดออก ซึ่งโรคไข้เลือดออกยังคงเป็นโรคที่เกิดขึ้นได้ทุกกลุ่มวัยโดยเฉพาะในกลุ่มวัยเรียนที่พบมากที่สุด

จากสถานการณ์ดังกล่าว โรคไข้เลือดออกยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ และพบว่าเกิดในกลุ่มอายุ 10 – 14 ปี มากที่สุด เป็นกลุ่มอายุที่ยังมีการระบาดของโรคทุกปี ซึ่งยังอยู่ในกลุ่มวัยเรียน ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา เพื่อศึกษาระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลาและศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถใช้ประโยชน์ในการวางแผนควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพ มากขึ้น และสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแนวทางส่งเสริมให้มีพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคที่ถูกต้อง และยั่งยืนต่อไป

วิธีการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ เก็บข้อมูลในเทอม 2 ปีการศึกษา 2566 ในโรงเรียน มัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ของจังหวัดยะลา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือนักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 279 คน โดยกลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบจำเพาะเจาะจงโดยมีเกณฑ์คัดเข้าเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ใน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตรเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อ 95% ให้ค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มเท่ากับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 179 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรมโดยข้อคำถาม ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน แบบสอบถามความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับโรค ไข้เลือดออก และแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ซึ่งการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา เมื่อผู้ศึกษาเก็บแบบสอบถามครบตาม จำนวน พร้อมตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม และรวบรวมแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลใน ขั้นตอนต่อไป เนื้อหาของแบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดย IOC ได้ค่าระหว่าง 0.6 – 1.0 และนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดยะลา จำนวน 30 คน โดยแบบสอบถามรู้ทดสอบค่า KR 20 (Kuder Richardson) ได้ค่าเท่ากับ 0.717 แบบสอบถามทัศนคติและ แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้ Cronbach's alpha ได้เท่ากับ 0.709 และ 0.723 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่สนใจกับพฤติกรรมการป้องกันไข้เลือดออก โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยใช้ สถิติไค-สแควร์ (Chi – square Test) โดยมีเงื่อนไขการใช้สถิติคือ ข้อมูลที่วิเคราะห์ต้องเป็นข้อมูลนามบัญญัติ (nominal)

หรือ อันดับ (Ordinal) โดยมีความถี่ที่คาดหวัง (Expected frequency) ในแต่ละเซลล์ต้องไม่น้อยกว่า 5 คำนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การศึกษานี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา เลขที่ SCPHYLIRB-2567/035 วันที่รับรอง 22 กุมภาพันธ์ 2567

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.45 รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 38.55 ช่วงอายุส่วนใหญ่มีอายุ 13 ปี ร้อยละ 34.64 รองลงมาช่วงอายุ 15 ปี ร้อยละ 32.96 และน้อยที่สุดอายุ 12 ปี ร้อยละ 10.61 ระดับชั้นการศึกษา ส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 41.90 รองลงมา กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 38.55 และน้อยที่สุด กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 19.55 ส่วนใหญ่ไม่เคยป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก ร้อยละ 72.63 รองลงมา เคยป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก ร้อยละ 27.37 การได้รับข่าวสารส่วนใหญ่คือ โซเชียลมีเดีย ร้อยละ 50.84 รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 17.88 และน้อยที่สุด แผ่นพับ/โปสเตอร์ ร้อยละ 14.53 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวน (n = 179)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	69	38.55
หญิง	110	61.45
อายุ (ปี)		
12	19	10.61
13	62	34.64
14	39	21.79
15	59	32.96
ระดับชั้นการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	75	41.90
มัธยมศึกษาปีที่ 2	35	19.55
มัธยมศึกษาปีที่ 3	69	38.55
การป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก		
เคย	49	27.37
ไม่เคย	130	72.63
การได้รับข่าวสาร		
โซเชียลมีเดีย	91	50.84
โทรทัศน์	30	16.76
แผ่นพับ/โปสเตอร์	26	14.53
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	32	17.87

ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา

ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับความรู้ปานกลาง ร้อยละ 43.58 รองลงมา มีความรู้ในระดับสูง ร้อยละ 30.73 และมีความรู้ในระดับต่ำ ร้อยละ 25.70 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.56 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.47 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก

ระดับความรู้ (ช่วงคะแนน)	จำนวน (n = 179)	ร้อยละ
ระดับความรู้สูง (คะแนนเฉลี่ย 8-10)	55	30.73
ระดับความรู้ปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 6-7)	78	43.58
ระดับความรู้ต่ำ (คะแนนเฉลี่ย 0-5)	46	25.70
รวม	179	100.00

Mean = 6.56 S.D. = 1.47 Maximum = 10.00 Minimum = 2.00

ทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา

ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 49.16 รองลงมา มีทัศนคติ อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 28.49 และมีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 22.35 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.05 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของระดับทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก

ระดับทัศนคติ	จำนวน (n = 179)	ร้อยละ
มีทัศนคติอยู่ในระดับสูง (คะแนนเฉลี่ย 2.34- 3.00)	51	28.49
มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 1.67- 2.33)	88	49.16
มีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ (คะแนนเฉลี่ย 1.00- 1.66)	40	22.35
รวม	179	100.00

Mean = 2.05 S.D. = 0.38 Maximum = 2.75 Minimum = 1.42

พฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา

ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่นักเรียนมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 51.96 รองลงมา มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 27.37 และมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 20.67 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.06 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของระดับพฤติกรรมกำหนัดโรคลำเลียดอก

ระดับพฤติกรรม	จำนวน (n = 179)	ร้อยละ
พฤติกรรมกำหนัดโรคลำเลียดอกสูง (คะแนนเฉลี่ย 2.34- 3.00)	49	27.37
พฤติกรรมกำหนัดโรคลำเลียดอกปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 1.67- 2.33)	93	51.96
พฤติกรรมกำหนัดโรคลำเลียดอกต่ำ (คะแนนเฉลี่ย 1.00- 1.66)	37	20.67
รวม	179	100.00
Mean = 2.06 S.D. = 0.39 Maximum = 3.00 Minimum = 1.18		

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำหนัดโรคลำเลียดอกในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

การศึกษานี้พบว่าระดับชั้นการศึกษา ($p = 0.049$) และทัศนคติเกี่ยวกับโรคลำเลียดอก ($p = < 0.001$) มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมกำหนัดโรคลำเลียดอกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่เพศ ($p = 0.865$) อายุ ($p = 0.158$) ประวัติการป่วยเป็นโรคลำเลียดอก ($p = 0.125$) การได้รับข่าวสาร ($p = 0.556$) และความรู้เกี่ยวกับโรคลำเลียดอก ($p = 0.680$) ไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมกำหนัดโรคลำเลียดอกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำหนัดโรคลำเลียดอก

ข้อมูลทั่วไป	พฤติกรรมกำหนัดโรคลำเลียดอก						p-value
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ							0.865
ชาย	13	7.26	36	20.12	20	11.17	
หญิง	24	13.41	57	31.84	29	16.20	
อายุ							0.158
12 ปี	3	1.67	14	7.82	2	1.12	
13 ปี	17	9.50	31	17.32	14	7.82	
14 ปี	8	5.03	18	10.06	13	6.70	
15 ปี	9	4.47	30	16.76	20	11.73	
ระดับชั้นการศึกษา							0.049
มัธยมศึกษาปีที่ 1	18	10.06	42	23.46	15	8.38	
มัธยมศึกษาปีที่ 2	11	6.14	13	7.27	11	6.14	
มัธยมศึกษาปีที่ 3	8	4.47	38	21.23	23	12.85	
การป่วยเป็นโรคลำเลียดอก							0.125
เคย	12	6.70	29	16.21	8	4.46	
ไม่เคย	25	13.97	64	35.75	41	22.91	

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก						p-value
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
การได้รับข่าวสาร							0.556
โซเชียลมีเดีย	15	8.38	50	27.93	26	14.53	
โทรทัศน์	5	2.79	15	8.38	10	5.59	
แผ่นพับ/โปสเตอร์	7	3.91	12	6.71	7	3.91	
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	10	5.59	16	8.94	6	3.34	
ระดับความรู้							0.680
ระดับสูง	10	5.59	32	17.88	13	7.26	
ระดับปานกลาง	19	10.61	36	20.11	23	12.85	
ระดับต่ำ	8	4.47	25	13.97	13	7.26	
ระดับทัศนคติ							< 0.001
ระดับสูง	1	0.56	29	16.20	21	11.73	
ระดับปานกลาง	23	12.85	49	27.37	16	8.94	
ระดับต่ำ	13	7.26	15	8.39	12	6.70	

อภิปรายผล

ในการศึกษานี้พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.58, 49.60 และ 51.96 ตามลำดับ คล้ายคลึงกับการศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทราที่ศึกษาในนักเรียนมัธยมต้นจำนวน 200 คน พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาความรู้รายประเด็นพบว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกระดับไม่ดี ได้แก่ ช่วงวัยที่เกิดโรคไข้เลือดออก แหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย และช่วงเวลาการกัดของยุงลาย (ศิริพันธ์ คำสี และ ญาติา เรียมริมมะดัน, 2561) นอกจากนี้การศึกษากการป้องกันโรคไข้เลือดออกของ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนปลายในอำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรีจำนวน 320 คน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง การได้รับการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 49.4 57.8 และ 60.3 ตามลำดับ (อดุลย์ ฉายพงษ์ และ สุกัญญา อินลักษ์ณ, 2562) การศึกษาทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและ meta analysis พบว่าประชาชนคนไทยส่วนใหญ่มีความรู้การป้องกันไข้เลือดออกในระดับสูงเพียงแค่ ร้อยละ 35% (95% CI: 14%-59%) และมีระดับทัศนคติในเชิงบวกกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกร้อยละ 61% (95% CI: 43%-77%) (Crowley และคณะ, 2025).

การศึกษาพบว่าระดับชั้นการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.049 เนื่องจาก นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อาจยังมีความตระหนักและแรงจูงใจสูงจากการเรียนรู้ใหม่ๆ รวมถึงการได้รับข้อมูลและกิจกรรมรณรงค์ที่มีการสนับสนุนจากครูและผู้ปกครองมากขึ้น ขณะที่นักเรียนระดับชั้นที่สูงกว่าอาจมีความคุ้นเคยและความสนใจลดลงในเรื่องการป้องกันโรค ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิทยา ศรแก้ว (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนอำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษามี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก และขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ ปรีชา สุวรรณทอง และคณะ (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาพบว่า ระดับชั้นการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.701

นอกจากนี้ยังพบว่าทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออก ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ < 0.001 เนื่องจาก นักเรียนที่มีทัศนคติบวกมักนำมาตรการป้องกันไปปฏิบัติ หากรู้ถึงความร้ายแรงของโรค จะตระหนักในการป้องกันมากขึ้น และทัศนคติที่ดีช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนัญญา แสงคู่ย (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา จากการศึกษาพบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออกและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัชฎาภรณ์ มีคุณ (2562) ได้ทำการศึกษารื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของประชาชนบ้านหนองอีเป้า ตำบลขนอม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดอุดรธานี จากการศึกษาพบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ในขณะที่เพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.865 เนื่องจาก นักเรียนทุกเพศอาจมีความรู้และความตระหนักเรื่องไข้เลือดออกที่เท่าเทียมกัน ซึ่งทำให้การป้องกันไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปรีชา สุวรรณทอง และคณะ (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาพบว่า เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.961 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นภารัตน์ อู่เงิน (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออกของหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์ ตำบลปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน จากการศึกษาพบว่า เพศ ไม่มีผลต่อพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออก

นอกจากนี้ยังพบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.158 เนื่องจาก นักเรียนทุกวัยสามารถมีพฤติกรรมป้องกันที่ดีได้ หากได้รับข้อมูลและการศึกษาเพียงพอ ดังนั้น อายุอาจไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมเหล่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (ศิริพันธ์ คำสี และ ญาดา เรียมริมมะดัน , 2561) ที่ได้ทำการศึกษารื่อง ความสัมพันธ์ของความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จากการศึกษาพบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประทุมรัตน์ สิทธิชัย (2563) ที่ได้ศึกษารื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกและพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนนายสิบตำรวจศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 9 จากการศึกษาพบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ปัจจัยด้านประวัติการป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.125 เนื่องจาก นักเรียนอาจไม่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ส่วนตัว แต่จากแหล่งอื่น บางคนไม่เห็นความเสี่ยงหรือความสำคัญในการป้องกัน แม้เคยป่วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รสรินทร์ แก้วตา, ณรงค์ ใจเที่ยง (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การการป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จากการศึกษาพบว่า ประวัติการป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญประจักษ์

จันทร์วิณ และคณะ. (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคและควบคุมโรค ไข้เลือดออกของประชาชนวัยทำงาน อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษาพบว่า ประวัติการป่วยเป็นโรค ไข้เลือดออกไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก

การศึกษานี้ยังพบการได้รับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.556 เนื่องจาก นักเรียนที่ได้รับข้อมูล เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ไม่เข้าใจหรือไม่เห็นความสำคัญของข้อมูล อาจเลือกเชื่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่เชื่อในข้อมูลที่ได้รับ และบางคนอาจไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สิวลี รัตนปัญญา (2561) ที่ได้ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเฝ้าระวังและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า การได้รับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกัน โรคไข้เลือดออก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อดุลย์ ฉายพงษ์, สุกัญญา อินลักษณ์ (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง การได้รับการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้เลือดออกของเด็กวัยเรียน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี จากการศึกษาพบว่า การได้รับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการป้องกันไข้เลือดออก

นอกจากนั้นความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.680 เนื่องจาก นักเรียนที่ได้รับข้อมูล เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ไม่เข้าใจหรือไม่เห็นความสำคัญของข้อมูล อาจเลือกเชื่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่เชื่อในข้อมูลที่ได้รับ และบางคนอาจไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อลงกฎ ดอนละ (2562) ที่ได้ ทำการศึกษาการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย พบว่า ความรู้ไม่มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก และขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ ศิรินนท์ คำสี และ ญาดา เรียมริมมะตัน , 2561 ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกมี ความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จากการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์ต่อ พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-0.21; p<0.01$) การศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการรับรู้ ความสามารถของตนเอง ($r=0.43, p\text{-value} < 0.001$) และการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ($r=0.48, p\text{-value} < 0.001$) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (อดุลย์ ฉายพงษ์ และ สุกัญญา อิน ลักษณ์, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมต้นส่วนใหญ่มีระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกัน ไข้เลือดออก อยู่ในระดับปานกลาง รวมถึงปัจจัยด้านระดับการศึกษาและทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกัน ไข้เลือดออกของนักเรียน

ในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในนักเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมหรือกิจกรรม เชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก เพื่อเพิ่มความรู้และความเข้าใจของนักเรียน โดยเน้นกิจกรรมที่สร้างความ สนใจและมีส่วนร่วมของนักเรียน รวมถึงควรนำสื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น วิดีโอและสื่อออนไลน์ มาใช้เพื่อให้ข้อมูล เกี่ยวกับการป้องกันโรคเข้าถึงนักเรียนได้ง่ายและน่าสนใจมากขึ้น อีกทั้งควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออกของกลุ่มเด็กวัยเรียนในด้านการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทาง สังคม และเชื่อมโยงไปยังบ้านเรือนของนักเรียนซึ่งอยู่ในชุมชน

การศึกษาในอนาคตควรศึกษาความรอบรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในทุกกลุ่มวัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและนำไปกำหนดรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาไข้เลือดออกในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงอาจมีการพัฒนาต่อยอดจากการส่งเสริมความรู้ในโรงเรียนไปยังชุมชนโดยมีแกนนำเป็นนักเรียนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นต้นแบบ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค. (2565). *ไข้เด็งกี (Dengue)* [เว็บเพจ]. เข้าถึงเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2566 จาก https://ddc.moph.go.th/disease_detail.php?d=44
- กองโรคติดต่อภายใน โดยยุคลาย สำนักโรคติดต่อภายในโดยแมลง. (2565). *สถานการณ์โรคไข้เลือดออกในประเทศไทย* [เว็บเพจ]. เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2566 จาก https://ddc.moph.go.th/dvb/forecast_detail.php?publish=12129
- บุญประจักษ์ จันทรวิน. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน ในอำเภอที่มีอัตราป่วยสูง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน*, 8(4), 141–156.
- ประทุมรัตน์ สิทธิชัย. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกและพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนนายสิบตำรวจศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 9. *วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 3(2), 110–123.
- รสรินทร์ แก้วตา, และคณะ. (2564). มาตรการการป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. *วารสารกฎหมายและนโยบายสาธารณสุข*, 7(2), 215–228.
- รัชฎาภรณ์ มีคุณ, และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนบ้านหนองอีเป้า ตำบลหนอง อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี. *วารสารการพยาบาล สุขภาพและการศึกษา*, 2(2), 26–34.
- สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา. (2565). *รายงานเฝ้าระวังสถานการณ์ไข้เลือดออก* [ไฟล์ PDF]. เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.skho.moph.go.th/web/adm/uploads/agenda/3f913ba3-3.1-2566-260566-.pdf>
- ศิรินันท์ คำสี, & ญาดา เรียมริมมะดัน. (2561). ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารมจร. วิชาการ*, 43–54.
- สิวลี รัตนปัญญา. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเฝ้าระวังและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารราชพฤกษ์*, 16(2), 87–96.
- ธันญา เส่งคู่ย์, และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกในประเทศไทย: การทบทวนวรรณกรรม. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 9(1), 6–19.
- นภารัตน์ อุเงิน, และคณะ. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์ ตำบลปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี*, 34(2), 112–126.
- วิทยา ศรแก้ว. (2563). พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชน อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 3(2), 13–26.
- วิทยา ศรแก้ว. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในตำบลที่มีอัตราป่วยสูง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารศาสตร์สุขภาพและการศึกษา*, 2(1), 1–14.
- อดุลย์ ฉายพงษ์, & สุกัญญา อินลักษ์ณ. (2562). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของเด็กวัยเรียน อำเภอนาดิ จังหวัดปราจีนบุรี. *วารสารสถาบันบาราศนราดรุณ*, 13(3), 182–191.

อลงกฎ ดอนละ. (2562). ความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรมการปฏิบัติตนในการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย. *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10*, 17(1), 43–55.

Crowley, J., Liu, B., & Jan, H. (2025). Assessing the knowledge, attitudes, and practices (KAP) in Thailand: A systematic review and meta-analysis. *Archives of Public Health*

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเรื่องนี้